

95.082/MG/10000MZ.S95

concept
Noorderplantsoen Groningen
95.082 07/01/1999
M.G. v.d. Zwet
S.F.J. Hovinga-Boersma

Copijn Utrecht

inhoudsopgave

inleiding

1. Het Noorderplantsoen
  - 1.1 Ligging en karakteristieken
  - 1.2 Huidige situatie
  - 1.3 Functioneel overzicht
  - 1.4 Ecologische waarden
  - 1.5 Huidig beheer

2. Beheervisie Noorderplantsoen
  - 2.1 Ontwikkelingsrichting Noorderplantsoen
  - 2.2 Doel en nut van een beheerplan
  - 2.3 Relatie B.O.R.
  - 2.4 Zonering
  - 2.5 Indeling beheergroepen

3. Functie- en Beeldkwaliteiten
  - 3.1 Kwaliteitsdoelstellingen
  - 3.2 Beplantingsbeelden
  - 3.3 Onderhoudsprogramma en kostenraming

4. Organisatie van het beheer
  - 4.1 Betrokkenen en verantwoordelijkheden
  - 4.2 Monitoring
  - 4.3 Evenementenbeheer
  - 4.4 Klachtenafhandeling

lijst van figuren

1. ligging Noorderplantsoen
2. fasering en werkgrens
3. overzicht globale hoeveelheden
4. functioneel overzicht
5. intensiteit van het gebruik
6. doel en waarden
7. ruimtelijke visie Noorderplantsoen
8. zonering kwaliteitsprofielen
9. beknopt overzicht beheergroepen
10. streefbeelden

Bijlagen

- A. Inventarisatie ecologische waarden
- B. Kwaliteitsdoelstellingen
- C. Onderhoudsprogramma
- D. Kostenraming
- E. Activiteitenkalender en -draaiboek

Inleiding

Begin 1995 zijn voor het Noorderplantsoen plannen opgesteld voor een reconstructie van de inrichting van het park. Eind 1998 is fase 1 uitgevoerd en is fase 2 begonnen.

Directe aanleiding hiervoor was de afsluiting van het Noorderplantsoen voor autoverkeer en als voornaamste maatregel de herinrichting van de Lelien- en Kruissingel van een weg voor auto's tot een fietspad. In samenwerking met de plangroep en later de parkcommissie zijn de plannen opgesteld. De plannen zijn vooral gebaseerd op het versterken van de ruimtelijke inrichting, de mogelijkheden van een breed gebruik en het versterken van de karakteristieken van het park ingericht in de Engelse landschapsstijl.

Om deze herinrichtingsvoorstellen ook op langere termijn veilig te stellen is besloten om voor het park een beheerplan op te stellen. In dit beheerplan worden alle aspecten geregeld, die van invloed zijn op het onderhoud en beheer van het Noorderplantsoen.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk zal een korte kenschets worden gegeven van de huidige situatie en karakteristieken van het Noorderplantsoen.

Daarna zal ingegaan worden op de ontwikkelingsrichting van het park en een toekomstvisie op het gewenste beheer.

In hoofdstuk 3 worden kwaliteitsdoelstellingen en beplantingsbeelden toegelicht. Tevens wordt ingegaan op het onderhoudsprogramma en een indicatie van de kosten van het beheer.

Hoofdstuk 5 is gewijd aan de organisatie van het beheer. Wie is waarvoor verantwoordelijk en op welke manier vindt de klachtenafhandeling plaats. Tevens komt de procedure van de organisatie van evenementen in het park aan de orde.

Dit beheerplan is een 'levend' document. Dit houdt in dat het gewenste beheer op hoofdlijnen wordt omschreven en dat door het monitoren van de bepaalde kwaliteitsdoelstellingen, aanpassingen en aanvullingen op dit beheerplan mogelijk en noodzakelijk zijn.

Dit beheerplan is opgesteld door Copijn Utrecht Tuin- en landschapsarchitecten en is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het projectteam Noorderplantsoen. Voor ons bureau is het essentieel dat dit beheerplan een breed draagvlak bij alle betrokken instanties krijgt en dat het in de praktijk de functie vervult als richtlijn en advies bij het nemen van beslissingen.

Projectteam Noorderplantsoen

- * Jola Meijer
- * Jan Maurits van Linge
- * Bram Doeven
- * Wout Veldstra
- * Elzo Bruggers
- * Ina Dragt
- * Jannes Huttinga
- * Leen Criens

- * Marc v.d. Zwet (Copijn Utrecht Tuin- en landschapsarchitecten)
- * Saskia Hovinga (idem)

Copijn Utrecht

1. Het Noorderplantsoen

1.1 ligging en karakteristieken

Het Noorderplantsoen omsluit aan de noordwestzijde het centrum van Groningen. Het park is bijna 20 hectare groot. De indeling van het park, aangelegd van 1876 tot 1920 op de voormalige stadswallen, sluit aan op de stedenbouwkundige structuur van de stad.

figuur 1 ligging Noorderplantsoen

Copijn Utrecht

Het Noorderplantsoen is een Rijksmonument. De vestingwet van 1874 maakte het mogelijk om de stadswallen een andere functie te geven. In verschillende fases en door verschillende ontwerpers, waaronder H. Copijn, is het park ontworpen in de zogenaamde late landschapsstijl. Een totaal ontwerp is, voor zover bekend, nooit gemaakt.

De verschillende delen zijn weliswaar door de verschillende ontwerpers ingericht, toch vormt het park een duidelijke eenheid door de herkenbare morfologie van de voormalige bolwerken en het gebruik van de specifieke landschapsstijl.

In de inventarisatie in 1995 werd als belangrijkste kwaliteit van het Noorderplantsoen gezien dat het park zo contrasteert met de stenige stad. "Midden tussen dichte woonbebouwing, nauwe straten en verkeersopstoppingen is er plotseling een park, ruim, groen met bomen. De waarde van het park, ooit ontworpen als stadswandeling met uitzicht op ommeland, is in de afgelopen 100 jaar overgegaan naar een waarde als een groene oase midden in de stad".

1.2 Huidige situatie

Op basis van de ontwikkelde visie op de ruimtelijke inrichting van het Noorderplantsoen zijn reconstructievoorstellen gemaakt, die gefaseerd worden uitgevoerd.

De volgende fasering is aangehouden.

fase 1 Reitdiepdwinger, Kruitdwinger en Kerklaan, inclusief urgent onderhoud bomen in park en reconstructie Lelie- en Kruissingel

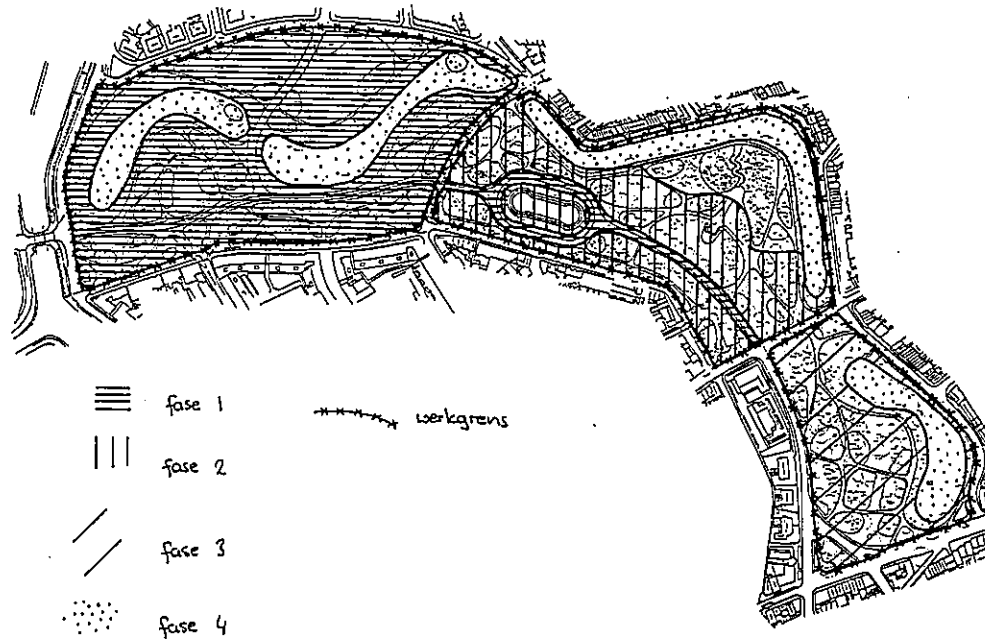
fase 2 Het gebied tussen de Kerklaan en Moesstraat, exclusief de beplantingen op de Jatsdwinger

fase 3 Moesstraat en Boteringedwinger

fase 4 Waterhuishouding

Copijn Utrecht

figuur 2 fasering en werkgrens

Copijn Utrecht

In 1997 is fase 1 uitgevoerd. Volgens planning wordt fase 2 eind 1998 uitgevoerd. Fase 3 en 4 zullen naar verwachting in de komende twee jaar worden uitgevoerd.

Bij het opstellen van dit beheerplan is er vanuit gegaan dat fase 1 en 2 zijn uitgevoerd en wordt voor de gebieden van de overige fases uitgegaan van de huidige situatie.

Als werkgrens voor het beheerplan is de uiterste buitengrens van het park aangenomen, dus inclusief de beplantingen langs de Oranjesingel, maar exclusief de wegverharding van de Kerklaan en Moesstraat.

Om een indruk te krijgen van de inrichtingselementen van het park is een overzicht gemaakt.

1.	bepantingen	
1.1	bomen	1.200 stuks
1.2	heesterbepantingen	35.000 m ²
1.3	gras en gazon	74.000 m ²
2.	verhardingen	
2.1	asfaltverhardingen	11.000 m ²
2.2	halfverhardingen	29.000 m ²
3.	overige elementen	
3.1	water	32.000 m ²
3.2	elementeninrichting	150 stuks (meubilair, verlichting, kunstwerken)

figuur 3 overzicht globale hoeveelheden

1.3 Functioneel overzicht

Door de ligging van het Noorderplantsoen aan de rand van het centrum heeft het park een belangrijke functie voor bewoners uit het centrum en uit de wijken ten noordwesten van het park. Bij evenementen trekt het park bezoekers aan uit de provincie Groningen en daarbuiten. Ten aanzien van het gebruik kan er onderscheid worden gemaakt in drie groepen.

1. Individueel of kleine groepen

Dagelijks komen honderden mensen naar het park om te wandelen, te sporten, naar een speelplek te gaan of om zomaar van de rust te genieten. Bij mooi weer en in het weekend kan het gebruik intensief zijn. In het park is een hondenspeelplaats aangelegd, waar honden vrij mogen lopen. In het overige park moeten de honden worden aangelijnd. In het park is een bomenpad uitgezet. Door deze route te volgen kan je meer te weten komen over de bijzondere bomen die er staan.

2. Verkeer

Het park wordt doorsneden door de Moesstraat en de Kerklaan die relatief extensief door verkeer worden gebruikt en vooral een functie hebben voor langzaam verkeer tussen het centrum en de buitenwijken.

Het park grenst aan beide uiteinden aan drukke verkeerswegen bij de Plantsoenbrug en bij de Ebbingestraat.

De Lelie- en Kruissingel zijn inmiddels heringericht als een fietspad en worden veel gebruikt door fietsers.

De vele wandelpaden in het park, met een totale lengte van bijna 10 km. worden veel gebruikt.

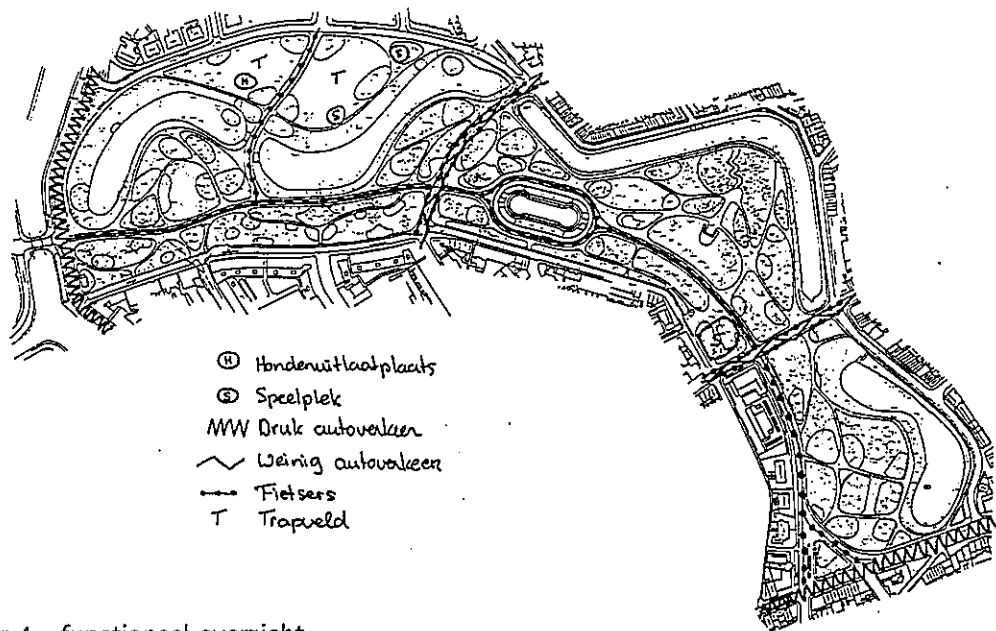
Copijn Utrecht

3. Evenementen

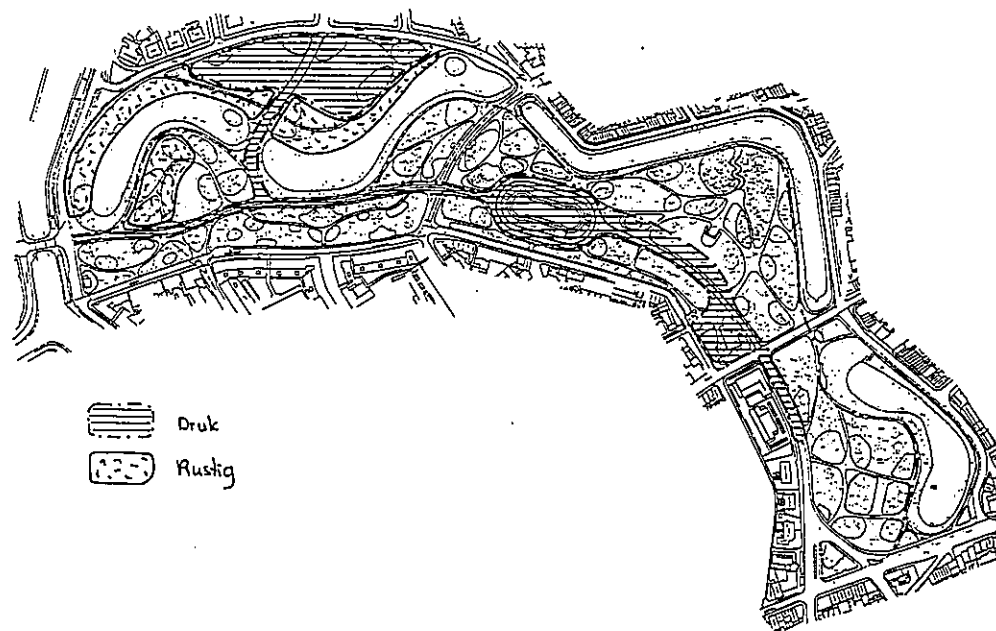
In het park worden jaarlijks enkele evenementen georganiseerd zoals het Noorderzonfestival (begin augustus), de plantsoenloop en het buurtvolleybaltoernooi (zie Bijlage E).

In onderstaande figuren is een overzicht gegeven van het huidige, regelmatige gebruik van het park en een indruk van de intensiteit van het gebruik.

figuur 4 functioneel overzicht

figuur 5 intensiteit van het gebruik

Copijn Utrecht

1.4 Ecologische waarden

In de 'De levende Stad' (Dienst ROEZ, 1994) is een integrale visie gegeven op stadsecologie in de stad Groningen. Het Noorderplantsoen neemt hier een belangrijke plaats in. Ondanks de geïsoleerde ligging in een sterk verstedelijkt gebied komen in het park belangrijke ecologische waarden voor.

De diversiteit aan soorten is groot:

Zoogdieren: mollen, egels, vleermuizen (5x), muizen (x)

Vogels: merel, vink, putter, mezen, grote bonte specht. Uit inventarisatie is gebleken dat in het park meer dan 30 soorten broeden.

Wilde planten: St. Janskruid, Gele Morgenster en stinzeplanten onder bomen.

Insecten: 20 vlindersoorten en 6 bijensoorten

Vissen: een beperkt aantal; door de geringe waterkwaliteit water kan een gezonde visstand zich in de singels niet ontwikkelen.

In de Fonteinvijver zit echter baars, rietvoorns en andere kleine visjes.

Niet alleen diversiteit aan soorten is belangrijk, maar ook de combinatie van verschillende biotopen, binnen een groter geheel, maakt het Noorderplantsoen waardevol. Een uitgebreide inventarisatie is weergegeven in bijlage A.

1.5 Huidig beheer

In het beheer en onderhoud van de afgelopen decennia heeft voor het Noorderplantsoen de nadruk met name gelegen op het dagelijkse en wekelijkse onderhoud. Door de aanwezigheid van een verkeersweg die het park in tweeën deelde en de aanwezigheid van geparkeerde auto's werd het parkbeeld geruime tijd bepaald. De specifieke karakteristieken van het park, de ruimtelijke opbouw en de ecologische waarden hebben erg geleden onder deze verkeerssituatie en deze manier van beheren. Het onderhoudsbudget was niet afgestemd op de ligging van het park in de stedelijke context en het intensieve gebruik van het park.

Voordat we met de planvorming in 1995 begonnen, troffen we een park aan dat niet meer voldeed aan de gestelde eisen van deze tijd.

Het beheer van het Noorderplantsoen wordt op dit moment hoofdzakelijk uitgevoerd door de Dienst Openbare Werken, in overleg en onder regie van de wijkmanager.

Het reguliere onderhoud wordt uitbesteed, tenzij het specifieke beheer in eigen hand wordt gehouden.

Andere diensten zijn zijdelings bij het beheer van het park betrokken zoals de milieudienst en Edon in opdracht Openbare Werken voor de openbare verlichting.

2. Beheervisie Noorderplantsoen

2.1 Ontwikkelingsrichting Noorderplantsoen

In de visie op de herinrichting van het Noorderplantsoen moet de kwaliteit van het park worden vergroot. Dit houdt in dat:

- Functioneel: het park moet bruikbaar zijn, voor dagelijks en veelzijdig gebruik, voor de organisatie van specifieke evenementen, en het park is een onderdeel van de stedelijke ecologische structuur.
- Visueel: Het park moet mooi en bruikbaar zijn als een groene oase in de stad Groningen.
- Duurzaam: Het park moet op basis van zijn karakteristieke sterk genoeg zijn om toekomstige ontwikkelingen te kunnen opnemen.

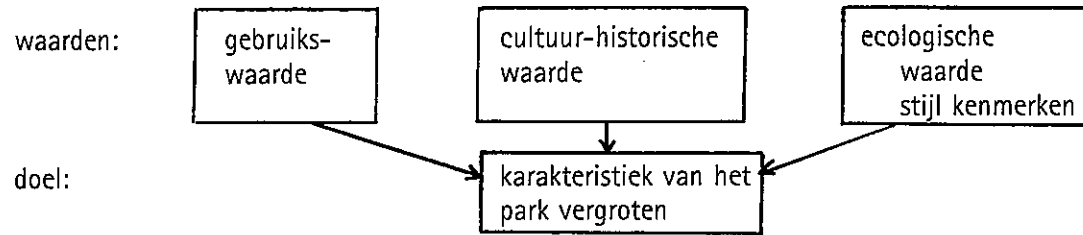
Deze abstracte omschrijving is vertaald in de volgende uitgangspunten:

1. De cultuurhistorische structuur moet worden versterkt door de oude bastions meer herkenbaar te maken met zichtlijnen over de watersingels en een sterke beplanting op de wallen.
2. De specifieke kenmerken van de late landschapsstijl zoals die door de verschillende ontwerpers is gehanteerd moeten worden versterkt. Mooie open parkruimtes, slingerende waterpartijen en paden en grote volwassen bijzondere boomgroepen. Zichtlijnen verbinden de verschillende parkruimtes met elkaar.
3. Het contrast tussen beplantingen en open ruimtes moet worden versterkt. Dichte beplantingen met eenduidige randen bepalen de ruimtelijke diversiteit in het park.
4. Verhardingen en gazons moeten zodanig worden ingericht dat een breed gebruik mogelijk is.
5. De ecologische waarden van het park moeten worden versterkt door het versterken van beplantingsstructuren, het ontwikkelen van specifieke biotopen en overgangen. Op specifieke plekken moet de inrichting en het gebruik vooral gericht zijn op de ontwikkeling van ecologische waarden.

Het huidige, veelzijdige gebruik is één van de belangrijke kwaliteiten van het park. Ook evenementen moeten in het park kunnen plaatsvinden, mits er geen onherstelbare schade aan het park wordt toegebracht.

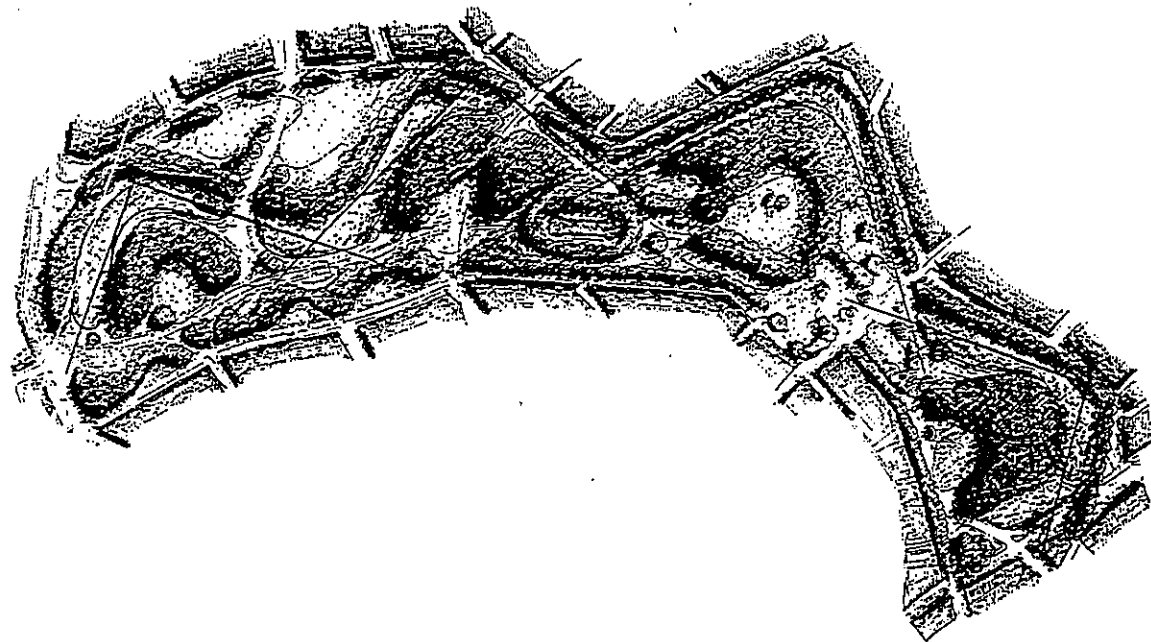

In de planvorming staat voorop dat het specifieke karakter van het park wordt versterkt, waarbij een balans moet worden gevonden tussen de verschillende waarden die het park vertegenwoordigt. Deze prioriteitsstelling is schematisch in onderstaand figuur weergegeven.

figuur 6 Doel en waarden.

Ter illustratie is de ruimtelijke schets weergegeven die als basis heeft gediend voor alle planuitwerkingen.

figuur 7 ruimtelijke visie Noorderplantsoen.

2.2 Doel en nut van een beheerplan

Het doel van een beheerplan is om de waarden die het park vertegenwoordigt op lange termijn veilig te stellen. Door een continu beheer kan, in reactie op de ontwikkeling van het park, op een geleidelijke manier een streefbeeld worden benaderd.

Het betreft dus vooral een benaderingswijze van het omgaan met het dagelijkse onderhoud, onvoorziene gebeurtenissen, waarbij het einddoel niet zo zeer binnen een bepaalde periode bereikt moet worden, maar waarnaar gestreefd wordt.

Het nut van een beheerplan is dan ook vooral dat het een kader vormt voor beslissingen met soms tegengestelde belangen. Een beheerplan is geen panacee voor alle kwalen, maar te beschouwen als een receptuur van hoe met kwalen om te gaan.

Om een beheerplan in de praktijk goed te laten functioneren wordt in dit plan gewerkt met kwaliteitsdoelstellingen, die niet met elkaar strijdig mogen zijn.

Het beheer zal erop gericht moeten zijn om de kwaliteitsdoelstellingen te halen. Dit beheerplan gaat dus niet zozeer in op de manier waarop deze kwaliteitsdoelstellingen gehaald kunnen worden.

Expliciet heeft een beheerplan de volgende doelen:

1. een lange termijnvisie op de ontwikkeling van het park.
2. het verschaffen van streefbeelden
3. de regulering van het gebruik van het park.
4. het bepalen van kwaliteitsniveaus en bijbehorende ambities.
5. het richting geven aan de keuzes in het dagelijkse onderhoud;

2.3 Relatie B.O.R.

Door Oranjewoud is in 1996 voor de stad Groningen een model ontwikkeld voor het Beheer en Onderhoud van de Openbare ruimte (B.O.R.). In de B.O.R. worden voor elk deel van de openbare ruimte objectief meetbare kwaliteitsdoelstellingen geformuleerd. Deze doelstellingen worden voor alle beheerdisciplines vertaald in onderhoudsniveaus met bijbehorende maatregelenpakketten en kostenramingen. Tevens wordt een aanzet gegeven voor de te volgen beheerstrategie uit oogpunt van techniek, financiën en organisatie.

Het Noorderplantsoen valt volgens B.O.R. onder de grote groen- en recreatiegebieden. Voor deze gebieden zijn kwaliteitsprofielen opgesteld aan de hand van de volgende kwaliteitskenmerken:

- herkenbaarheid;
- representativiteit;
- technische staat;
- schoonheid, netheid, verzorgingsgraad;
- veiligheid;
- milieukwaliteit;

Het B.O.R. - model van Oranjewoud is nog niet afgerond. De uitwerking per deelgebied ontbreekt nog en tevens is het plan nog niet volledig financieel onderbouwd.

Door de Gemeente Groningen is aangegeven dat op voor hand voor het Noorderplantsoen een hoger ambitieniveau wordt nagestreefd dan omschreven in de B.O.R.

Aangezien dit beheerplan voor het Noorderplantsoen voorzien wordt van een uitgewerkte kwaliteitsdoelstellingen en een bijbehorend kostenniveau is dit beheerplan tevens te beschouwen als een testcase voor het concept en inhoud van het B.O.R.-model.

2.4 Zonering

In het B.O.R. is een kwaliteitsprofiel omschreven dat van toepassing is op het Noorderplantsoen.

Dit profiel bleek niet voldoende om het gewenste doel van het beheer, met daarbij de verschillende waardes, te omschrijven.

Daarom is er voor gekozen om een onderverdeling te maken in 3 zones te weten:

1. het normale beheer (aansluitend op B.O.R.)
2. het normale beheer met extra aandacht voor de representativiteit.
3. het normale beheer met extra aandacht voor de ontwikkeling van ecologische waardes.

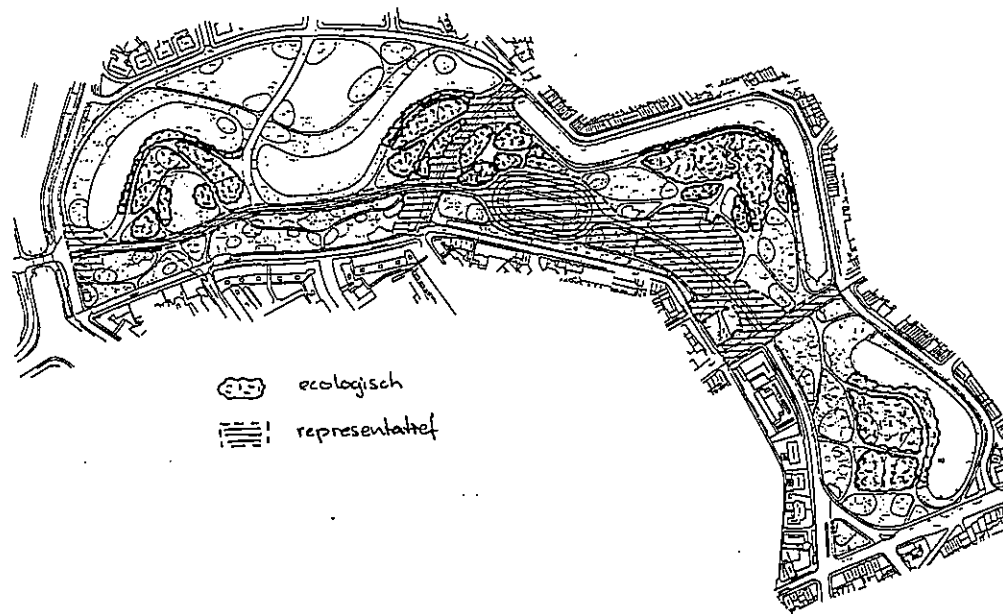
In paragraaf 3.1 worden per zone de specifieke kwaliteitsdoelstellingen nader omschreven.

De zonering van het Noorderplantsoen is vastgesteld op basis van de volgende uitgangspunten:

- een intensief gebruik van de ruimte leidt niet alleen tot een hogere onderhoudsintensiteit maar ook tot een grote representativiteit.
- een meer extensief gebruik van gedeeltes van het park maakt de ontwikkeling van extra ecologische waardes mogelijk.
- de grenzen van de zonering moeten in de praktijk helder, praktisch en eenduidig zijn.

Op basis van deze uitgangspunten is gekomen tot de volgende zonering

figuur 8 zonering kwaliteitsprofielen

Copijn Utrecht

In hoofdlijnen komt de zonering er op neer dat langs de Lelie- en Kruissingel, doorsteken en de uiteinden van het park extra aandacht wordt besteed aan de representativiteit van het gebied.

Ook de speelweide valt onder deze keuze.

Op de dwingers, de voormalige bolwerken, zal het beheer binnen het kader van het versterken van het specifieke karakter van het park, ook gericht zijn op de ontwikkeling van ecologische waarden.

2.5 indeling beheergroepen

Voor het beheer is een onderverdeling gemaakt naar de in de onderstaande tabel weergegeven beheergroepen

bomen	* in verharding * in beplanting * in gazon
heesters	* kernbeplanting * randbeplanting
hagen	
kruidachtigen	* vaste planten * éénjarige planten * stinze beplanting
gras	* gazon * bloemenmengsel * trapveld
waterpartijen	* fonteinvijver * watersingels * oevers
verhardingen	* halfverharding * elementenverharding * asfaltverharding
verlichting	
meubilair	
kunstwerken	
riolering	
bouwkundige elementen	

figuur 10 beknopt overzicht beheergroepen

Gestreefd is naar een zo'n logisch mogelijke, duidelijke, en praktische werkbare indeling. Het spreekt voor zich dat bij verweven beheergroepen bijvoorbeeld bomen en stinzebeplanting- de kwaliteitsdoelstellingen op elkaar zijn afgestemd en dat bij de streefbeeld combinate van beheergroepen wenselijk is.

3. Functie- en beeldkwaliteiten

3.1 Kwaliteitsdoeleinden

Het Noorderplantsoen is het eerste grote groen- en recreatiegebied dat op basis van B.O.R. zal worden uitgewerkt.

Door de gemeente Groningen is aangegeven dat het uiteindelijke beeldresultaat hoger moet zijn dan aangegeven in B.O.R.. Daarnaast zal door de grote gebruiksintensiteit het onderhoudsniveau hoger dan gemiddeld moeten zijn en daarmee ook het budget voor het onderhoud.

Voor het Noorderplantsoen zijn, aansluitend op de voorgestelde zonering in drie categorieën kwaliteitseisen gesteld, zie Bijlage B.

Als basis voor het onderhoud zijn kwaliteitsdoelstellingen gesteld voor het normale onderhoud. Het onderhoud dat meer gericht is op representativiteit of de ontwikkeling van ecologische waarde is hier van afgeleid.

Per beheergroep zijn ten aanzien van een kwaliteitsprofiel kwaliteitsdoelstellingen geformuleerd.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd bij het formuleren van de kwaliteitsdoelstellingen:

- meetbaarheid
- ambitieniveau
- aansluitend op B.O.R.

3.2 Visueel beeld

Het belangrijkste uitgangspunt dat bij het beheer van het Noorderplantsoen moet worden gehanteerd is dat de karakteristieken van de ontwerpstyl waarin het park is aangelegd worden gehandhaafd.

De afwisseling in open ruimtes, gesloten plantvakken, doorzichten, grote bijzondere bomen en een goede bruikbaarheid van het park zijn hierbij essentieel.

Per beheergroep wordt het gewenste beeld omschreven, met daarbij een referentie-foto.

Bos

De Jatsdwinger is de enige plek in het Noorderplantsoen die als bos omschreven kan worden. Een opgaande beplanting van bomen van allerlei soorten en leeftijden met een pleksgewijze onderbegroeiing van heesters en kruiden.

Bij het onderhoud moet de nadruk liggen op het handhaven van het evenwicht tussen bomen en heesterbegroeiing, waarbij rust een zeer belangrijke voorwaarde is voor het verder ontwikkelen van de al aanwezige flora en fauna.

figuur 10.1 bos

Bomen

De diversiteit in bomen en boomgroepen en een variatie in soorten en karakteristieken is belangrijk. Bij het onderhoud moet er van worden uitgegaan dat de levensduur van bomen in principe onbeperkt is.

Bomen mogen onder andere pas worden verwijderd indien:

- er direct gevaar is voor gebruikers van het park
- de boom ontwikkelingsmogelijkheden voor andere bomen belemmert

- zichtlijnen?

figuur 10.2 bomen

Bij het onderhoud van bomen moet de nadruk liggen op een stabiele ontwikkeling van de boom, het evenwicht tussen kroon- en wortelvolumen, het verbeteren van de groei-omstandigheden en het beheren van de karakteristieken van de boom.

Doordat het bestand aan oude bomen in het park zal toenemen worden de mogelijkheden voor het verhogen van de ecologische waarde evenzo groter.

Gras

In de landschapsstijl is gazon vooral toegepast vanwege de sterke ruimtelijke werking. Gazons werden veelal ook aangelegd om dit effect te versterken. Bij het onderhoud moet een gladgeschoren gazon worden nagestreefd. De randen met de beplantingsvakken moeten 'vloeiend' worden onderhouden.

De speelweide en het hondenspeelveld moeten zodanig worden onderhouden dat het optimaal kan worden gebruikt. Dit zal in de praktijk veelal betekenen dat het speelveld regelmatig zal moeten worden belucht en worden bijgezaaid en dat bij de hondenspeelplaats kuilen en gaten regelmatig moeten worden gevuld en bijgezaaid.

Bloemenmengsel

Een nieuw element in het Noorderplantsoen zijn enkele stroken waarin een kruidenrijk bloemenmengsel is ingezaaid. Deze stroken zijn hoger en wilder van uiterlijk dan de gazons.

Deze bloemenweide verhoogt door een grote diversiteit aan (bloeiende) planten de visuele waarde van het park en maakt een verdere ontwikkeling van ecologische waarden mogelijk.

figuur 10.4, bloemenmengsel

Het beheer zal er op gericht moeten zijn een stabiele vegetatie te ontwikkelen. Het maaibeheer moet hier op worden afgestemd. In het najaar en winter kan een dergelijke vegetatie er soms wat rommelig uitzien; extra aandacht zal worden geschonken aan het verwijderen van vuil en hondenpoep.

Oever- en waterbeplanting

In het park komen nog weinig water- en overbeplantingen voor. Gezien vanuit de late landschapsstijl, met duidelijke vloeiende lijnen, is dat niet onlogisch. Toch kunnen, mits op de goede plaatsen toegepast, water- en oeverbeplantingen een waardevolle aanvulling zijn op het ruimtelijke beeld en de ontwikkeling van natuurlijke waarden.

figuur 10.5, oever- en waterbeplanting

Bij het onderhoud zal er vooral op gelet moeten worden dat zichtlijnen niet worden belemmerd en dat regelmatig vuil en dergelijke wordt verwijderd.

Gestreefd moet worden naar een stabiele en gevarieerde beplanting, waarbij naast de groei van riet lisdoddes zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

Stinze beplantingen

In het park komen, vooral in de grotere en halfopen beplantingsvelden, bijzonder stinzeplanten als onderbeplanting voor.

Vooral in het voorjaar hebben deze een belangrijke visuele waarde door bloemen en kleur. Stinzeplanten zijn vooral gebaat bij rust. De randen van dergelijke beplantingsvakken moeten daarom op kwetsbare plekken voldoende sterk en duidelijk zijn om betreding zoveel mogelijk te voorkomen.

Stinzeplanten hebben, vooral in het vroege voorjaar, behoefte aan voldoende lichtinval.

figuur 10.6, stinzebeplanting

Het sortiment van bomen en struiken moet hierop worden afgestemd. Incidenteel kunnen struiken en/of kleinere bomen ten behoeve van een verdere ontwikkeling van de stinzeplanten worden verwijderd.

Eenjarigen en vaste planten

Bij de fonteinvijver, in het centrum van het park, worden grote groepen éénjarigen en vaste planten toegepast, ook in combinatie met bollen. Het beheer moet gericht zijn op een verzorgd en bijzonder 'spetterend' beeld. Veel bloemen, kleur en mooie bladvormen in ieder jaargetijde, maar vooral in het voorjaar en zomer, wanneer het bezoek aan het park het meest intensief is, zal veel aandacht moeten worden besteed aan het onderhoud en visuele beeld van de beplantingen. Het moet er schoon en vrij van onkruid uitzien.

figuur 10.7, éénjarige en vaste planten

Bollen

In sommige gazons zijn bollen gepoot die vooral in het voorjaar een extra visuele waarde aan het park toevoegen. Door een overdadige hoeveelheid bloemen, die een korte periode het beeld van kortgemaaid groen gazon wegnemen. Het maaibeheer moet hierop worden afgestemd, evenals de organisatie en situering van evenementen in het park.

figuur 10.8, bollen

Halfverhardingen

Voor de verhardingen is Gralux toegepast, een gebonden, zandkleurig halfverhardingsmateriaal dat door zijn kleur en gebruik in slingerende paden de sfeer en karakter van het park verhoogt. Bij het onderhoud moet er met name op worden gelet dat de oppervlakte van de halfverharding egaal en zonder kuilen is afgewerkt om plasvorming te voorkomen. Daarnaast zullen de randen van de halfverharding regelmatig moeten worden gecorrigeerd om de karakteristieke belijning van de halfverharding te waarborgen. Bladeren en dergelijke kunnen worden verwijderd met veegmachines met zachte borstels. Incidenteel zal de halfverharding bij beschadigingen worden hersteld en aangevuld.

figuur 10.9, halfverharding

Asfalt

De lelie- en kruissingel zijn voorzien van een zwarte asfaltlaag. Het beheer moet erop gericht zijn om het comfort voor fietsers en skaters te verhogen. Evenals de molgoten moet de asfalt-verharding regelmatig worden ontdaan van bladeren en andere onrechtmatigheden.

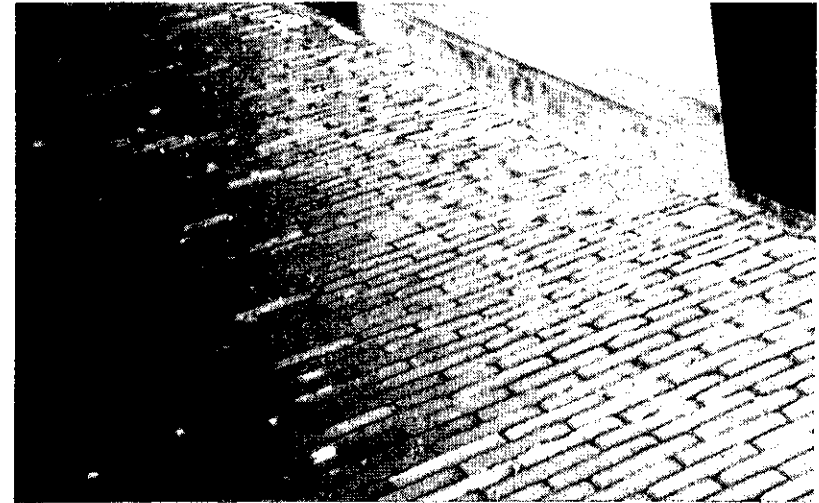
figuur 10.10, asfalt

Elementen verharding

In het park komen maar weinig plekken voor met een elementen verharding zoals tegels en klinkers. Het onderhoud moet gericht zijn op het schoon houden van de verharding en het verwijderen van onkruidgroei.

figuur 10.11, elementen verharding

Water in de singels

Het water vormt een belangrijk element in de structuur van het park. De oevers zijn gedeeltelijk beplant, het water is open. De singels maken van het park een geheel en benadrukken de structuur van de bastions. Over het water zijn belangrijke zichtlijnen gelegen. Het verbeteren van de waterkwaliteit wordt in fase 4 van de reconstructie van het Noorderplantsoen aangepakt.

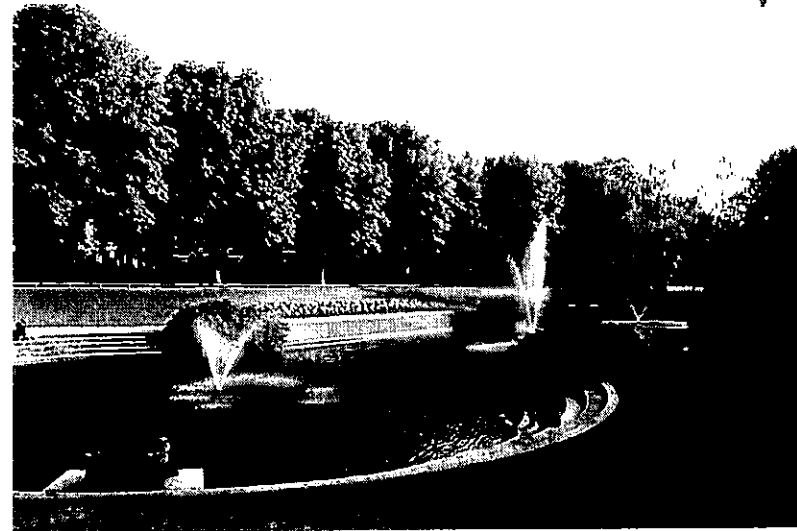
figuur 10.12, water in singels

Hierbij zal de ontwikkeling van ecologische waarden een belangrijke rol spelen. Het beheer van het water in de huidige situatie zal vooral gericht moeten zijn op de regelmatige doorspoeling van het water en het verwijderen van drijfvuil.

Fonteinvijver

De fonteinvijver is het centrum van het park.
De aangelegde fontein benadrukken dit en zorgen voor een feestelijk beeld. In de fonteinvijver komen incidenteel waterlelies voor. De bedekkingsgraad mag maximaal 15% bedragen. Het onderhoud van de fonteinvijver moet vooral gericht zijn op het verwijderen van drijvuil en het goed functioneren van de fontein.

figuur 10.13, fonteinvijver

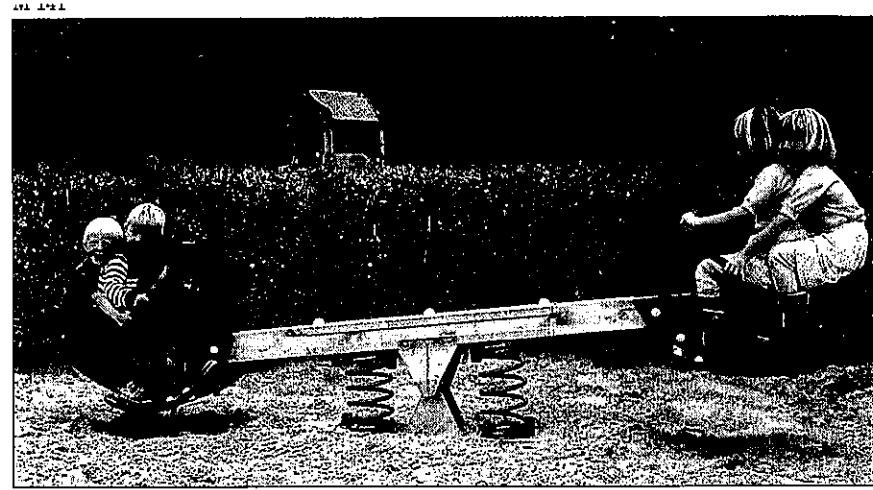

Speelplaatsen

In het park zijn twee speelplaatsen gelegen. Een kleine speelplek bij de grote speelweide en een grotere speelplek bij de Moesstraat. Beide speelplekken vormen een besloten eenheid met speeltoestellen, zitgelegenheid en bij de grotere speelplek een basketbalveld.

Visueel contact tussen park en speelplek is voldoende aanwezig.

Het onderhoud moet gericht zijn op een optimaal gebruik, beschadigingen moeten snel worden hersteld.

figuur 10.14, speelplaatsen

Beplantingen

De belangrijkste functie van beplantingen in het Noorderplantsoen is de ruimtelijke werking ervan. Beplantingsvakken benadrukken gewenste zichtlijnen. Bij het onderhoud moet dan ook de nadruk liggen op het versterken van het contrast tussen massa (beplantingen) en open ruimte (gras, paden en water).

Door de relatieve rust in het midden van de beplantingen wordt de conditie geschapen voor de ontwikkeling van ecologische waarden.

figuur 10.3 randen bepl.

Het onderhoud zal gericht moeten zijn op het versterken van de randen van de beplanting. De ruimtelijke werking zal hierdoor versterkt en de rust in de beplanting worden bevorderd.

In het plan zijn langs de randen vooral lage, breed uitgroeiende heesters gebruikt. In het midden van de beplantingsvakken zijn soorten gebruikt die kunnen groeien met een relatieve schaduwdruk, klimop, kruidachtigen en vulheesters.

De sierwaarde van de beplanting is in het algemeen beperkt.

Verlichtingen

In het park zijn nieuwe armaturen aangebracht die het park ook in de avonduren geschikt maken om doorheen te fietsen of te wandelen. Het beheer moet gericht zijn op een spoedig herstel bij eventuele gebreken. Tevens zijn in het park op een vijftal punten verlichtingen aangebracht die bijzondere plekken in het park aanlichten. Deze punten zijn in het donker belangrijke herkenningspunten in het park. Hiervoor geldt hetzelfde als bij het onderhoud van de armaturen.

3.3 Onderhoudsprogramma en kostenraming

In bijlage C is een onderhoudsprogramma samengesteld. Deze moet worden beschouwd als een onderbouwing van het beheerplan, en is feitelijk niet bedoeld als een programma aan de hand waarvan daadwerkelijk moet worden uitgevoerd.

In het programma kan onderscheid gemaakt worden tussen twee delen: een deel dat daadwerkelijk ingaat op het operationele beheer van het park en een deel dat zich meer richt op de zorg van het park. In dit deel werden werkzaamheden beschreven die noodzakelijk zijn voor de aansturing van het onderhoud; de controle op gestelde kwaliteitseisen, het monitoren van de ontwikkeling van ecologische waarden en de organisatie van evenementen.

In bijlage D is het onderhoudsprogramma doorberekend om een indruk te krijgen van het voor het beheer benodigde budget.

De definitieve verdeling van dit budget kan later plaatsvinden als het definitieve onderhoudsprogramma is bepaald.

4. Organisatie van het beheer

4.1 Betrokkenen en verantwoordelijkheden

Vanuit de Gemeente Groningen is een groot aantal afdelingen betrokken bij het onderhoud van het Noorderplantsoen.

Het beheer en dagelijks onderhoud valt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken, vakdirectie Openbare Werken, afdeling Wijkbeheer.

Centraal aanspreekpunt is de wijkpost Centrum, vertegenwoordigd door de beheerder.

Vanuit de wijkpost wordt het beheer en onderhoud gecoördineerd en georganiseerd. Hierbij zijn zowel gemeentelijke diensten als ook derden (aannemers) betrokken.

Maandelijks vindt overleg en terugkoppeling plaats vanuit de afzonderlijke disciplines naar de beheerder, waarbij toetsing aan het beheerplan een steeds terugkerend item is.

4.2 Monitoring

Onder monitoring wordt verstaan het regelmatig en formeel toetsen of aan de gestelde kwaliteitseisen wordt voldaan.

De frequentie van het monitoren moet vastgesteld worden per beheergroep.

In principe kan het volgende schema worden aangehouden voor de formele monitoring:

	frequentie/jaar	wijkmanager	OW Groen	OW wegen + verlichting, milieudienst	Monitoring eco- loog
Bomen	2	x	x		
Bepantingen	4	x	x		
Gazon/kruiden/eenjarigen	8	x	x		
Verhardingen	12	x		X	
Water	12	x		X	
Verlichtingen	12	x		X	
Rioleringen	2	x		X	
Ecologische waarden	2	x			x

figuur 11, formeel monitoring programma

Daarnaast kan ook monitoring plaatsvinden op een informele wijze, aan de hand van klachten of bijzondere gebeurtenissen. Van iedere monitoring moet een kort verslag worden gemaakt waarbij aangegeven wordt of de gestelde kwaliteitsdoelstellingen worden gehaald. Hiervoor moet een eenvoudig formulier worden samengesteld zodat aan de hand hiervan een jaarlijkse evaluatie kan worden gehouden.

Deze evaluatie wordt gerapporteerd aan de beheerder met daarbij aangegeven op welke manier eventueel tot aanpassingen van de kwaliteitsdoelstellingen moet worden gekomen.

Naast het dagelijks toezicht door de wijkpost worden regelmatig schouwen gehouden, waarbij tevens de gebruikers van het park vertegenwoordigd door de bewonersorganisaties, de parkcommissie, woningbouwverenigingen etc. zijn betrokken. Hierdoor vindt een actuele en onafhankelijke rapportage plaats richting beheerder van het plantsoen.

Dit beheerplan moet functioneren als een levend document dat aan de ene kant zijn bestaansrecht ontleent aan de visie op het gewenste resultaat van het beheer en aan de andere kant in opzet steeds beter kan worden door opgedane ervaringen in het plan te integreren.

4.3 Evenementenbeheer

In het park wordt jaarlijks een aantal evenementen georganiseerd. De afgelopen jaren waren dat het Noorderzonnifestival, de plantsoenloop en het buurt-volleybatoernooi.

Voor de organisatie van festivals is een draaiboek opgesteld die bij dit beheerplan is opgenomen in bijlage E.

Vanuit de visie op het Noorderplantsoen wordt een breed en gevarieerd gebruik voorgestaan. Het park is geschikt voor de organisatie van festivals mits de draagkracht van het park niet wordt overschreden.

Dit houdt in dat door festivals geen onherstelbare schade aan het park mag worden toegebracht.

Vanuit het beheer is het wenselijk dat de kosten van het herstellen van schade wordt verhaald op de organisatie van een festival.

Hiertoe zou voor de aanvang van het festival door de beheerder van het park en de organisatie de toestand feitelijk moeten worden vastgelegd op foto's. Na afloop kan dan worden bepaald of en, zo ja, in welke mate schade heeft plaatsgevonden.

4.4 Klachtenafhandeling

Opmerkingen en klachten ten aanzien van het beheer van het Noorderplantsoen worden door de beheerder van het park vastgesteld. De klacht wordt getoetst aan de gestelde kwaliteitsdoelstellingen. De indiener zal meegedeeld worden of de klacht gegrond is en op welke manier en in welke termijn de klacht zal worden verholpen.

Evaluatie vindt na afhandeling van de klacht plaats.

